

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

DE || LIBERTATE || CHRISTIANA ||

Lensaeus, Johannes

Antverpiae, 1590

Capvt V. Falsi & et impudenter obtendere hæreticos implendæ Legis
impoßibilitatem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46059)

CAPVT V.

Falsò & impudenter obtendere hereticos implenda Legis impossibilitatem.

Nihil proinde prætextitur impudentius, quam diuinam Legem obseruati impossibilem esse, ipsamque iugū esse illud graue, de quo Petrus in concione dixerit, neque se, neque patres suos id portare potuisse: ideoque vt hoc onere leuemur, Legis que vinculis ad eius obseruationem nequaquam amplius cōstricti teneamur, id maxime ad libertatem Christianam pertinere. Sed iugum veteris Legis, quod sine gratia intelligitur, ab eo iugo distinguere nesciunt, de quo in Euangelio scriptum est: Iugum enim meum suauē est, & onus meum leue. & apud Ioannem: Hac est charitas Dei, vt mādata eius obseruemus, & mādata eius grauiā non sunt. si ne grauiā quidem sunt, quomodo impossibilia? Sed Lex homini infirmo ad obseruandum imposita, quomodo ab iis imponebatur, qui suam iustitiam statuentes, iustitiæ Dei non erant subiecti, iugum erat profectò importabile: quia propriis viribus sine adiutorio gratiæ, Lex impleri nunquam potuit, quod illi tamen falsò opinabantur à se fieri posse. Verum gratia Christi sanans & adiuuans, non modò portabile, sed etiam leue & suauē diuinæ Legis iugum reddit. Proinde cū dixisset Petrus: Quid tentatis imponere iugum, quod neque nos neque patres nostri portare potuimus; adiunxit: Sed per gratiam Domini nostri Iesu Christi credimus saluari, quemadmodum & illi. significans, quod per solum vetus Testamentum, & humanas vires importabile fuit, id per Christi gratiam posse portari. Et hunc sensum cū ipsa antithesis perspicuum facit, tum & Augustinus interpretatus sic est, veteris Legis iugum significatum esse intelligens, quod illi portare non potuerunt:

fuerunt: sed eos, inquit, eadem Christi gratia viuere
 fecit ex fide. Et Chryſoſtomus in illum Actorū locum
 ſcribens, Quæ enim Paulus, inquit, multis in Episto-
 la ad Romanos dixit, hæc & hîc dicuntur. Si enim Abra-
 ham, inquit, ex operibus iustificatus est, habet gloriã,
 sed nõ apud Deũ. Et venerabilis Beda planiffimè cum
 tractat illud ex Euangelio Lucę, quòd Phariſæi onera-
 bant homines oneribus quæ portare ipſi non poſſent;
 Nõ poſſunt, inquit, onera Legis portare eo modo quo
 iſti Legis periti hæc imponebant hominibus. vnde re-
 ctè audiunt, quòd ſarcinas eius vno digito non tange-
 rent: hoc eſt, ne minimis quidem eam perficerent, quã
 ſe contra morem patrum ſine fide & gratia Ieſu Chri-
 ſti ſeruare, & ſeruandam tradere præſumebant, atque
 ideo iugum Chriſti ſuaue, & ſarcinam eius leuem, vbi
 requies eſt animarum, procul abijcere & exterminare
 tentabant, cum ſcriptum ſit: Iuſtus ex fide viuít. & A-
 poſtolus Petrus dicat: Iugum Legis neque nos, neque
 patres noſtri portare potuimus, ſed per gratiam, &c.
 Hæc Beda. Portare ergo non potuerunt, ſed veterem
 cum circumciſione Legem, quæ ſine gratia intelli-
 gitur, & adhuc à quibuſdam ex Phariſæorum hæreſi
 credentibus, hoc eſt, profeſſione. nõ fide Chriſtianiſ,
 tanquam omnibus ad ſalutem neceſſaria requireba-
 tur. nondum enim illi vim crucis agnouerant, nõdum
 ex ea profluentem gratiam intelligebant ad imple-
 ndam Legem eſſe neceſſariam; atque ideo Legis obser-
 uandæ neceſſitatem errore Phariſaico prædicantes,
 non ſolùm propter circumciſionem, aliasque Legis
 ceremonias, quas portare, & ex fidei ſpiritu religioſè
 ſeruare patres illi ſancti potuerunt: verumetiam pro-
 pter illa Decalogi præcepta, quæ, ſicut dictũ eſt, ſine
 gratiæ ſpiritu ſeruari non poterant, onus importabile
 humeris infelicitum auditorum imponebant. Lex
 quippe vetus & noua non tam præceptis differunt,

Beda in capítulo
 Lucę 11.

Abacuc 2. & A-
 Rom. 7.

Cap. 18.

Rom. 13.

quàm quòd illa intelligitur esse Decalogus cum solo timore, quem Spiritù seruitutis Paulus appellat: Hac verò Lex eadem cum charitate coniuncta. Lex igitur verus, hoc est, cum timore seruili ipse Decalogus, impleri à nomine potuit vnquam. Ceterùm per gratiam Christi quomodo saluemur, si non eius ope Legem implere possemus, cùm scriptum sit: Si vis ad vitam ingredi, serua mandata? Et per Ezechielem: Vir si fuerit iustus, & fecerit iudicium atque iustitiam. multisq; enumeratis, generatim cuncta complectens, Et in præceptis meis, inquit, ambulauerit, & iudicia mea custodierit, vt faciat veritatem, hic iustus est: vita viuere, ait Dominus Deus. Declarauit eos demum vitam victuros esse beatam, qui diuinæ Legis præcepta impleuissent. Nullusne igitur implere Legem poterit, quando nemo, nisi ea impleta & obseruata, salutem æternam consequetur? Quare enim, inquit, filius non portabit iniquitatem patris? videlicet quia filius iudicium & iustitiam operatus est. At aliqua dumtaxat, non omnia præcepta impleuit? Omnia, inquit, præcepta mea custodiuit, & fecit illa. idcirco vita viuere. Tamen si igitur maledictus est qui nõ permanserit in omnibus quæ scripta sunt in libro Legis vt faciat ea: tamen qui participes facti sunt gratiæ noui Testamenti, qua fit vt in præceptis diuinis ambulemus, liberati sunt à maledicto Legis per Christum, qui factus est pro nobis maledictum. Cuius quidem liberationis tunc erit perfectio, quando absorpta erit mors in victoria, & iustitiam sancti operabuntur, sine vllò viuentes omnino peccato. hinc interim sumus à maledicto eatenus liberati, vt æternum non incurramus maledictum: quando id præstitum est Christi beneficio, vt remissis peccatis, iam deinceps in nouitate vitæ ambulemus; & diffusa in cordibus nostris charitate, Legem impleamus: quæ non diceretur ab Apostolo Legis plenitudo, nisi

nisi per eam præstaretur Legis impletio. Quoniam enim, inquit Augustinus in Psalmum 67. plenitudo Legis charitas est; ideo non per timorem, sed per charitatem Lex impletur. Qua præditi fuerunt illi, de quibus scriptum est: cum eorum laus non humana, quæ fallitur sæpe; sed diuina, quæ falli non potest; voce & iustificatione firmaretur, Erant iusti ambo ante Deum, *Luc. 2.* incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus Domini sine querela, vt vel hinc peripicuum fieri possit quod diximus, sæpeque dicendum est (quoniam id multi non intelligunt) Mosaicæ Legis institutum non ob aliud importabile fuisse iugum, quàm quia sine Christi Spiritu, prædicaretur implendum. Cuius spiritus adhuc esse ignaros illos Iudaizantes, vel hoc erat indicio, quòd Mosaicæ ceremonias, gratiæ illius prænunciatrices, vt necessarias ad Gentilium quoque salutem requirerent. At qui sacramentum nostræ redemptionis perceperunt, non hoc dicendum esse putant, quod Propheta prohibet; Quis ascendet in calum? id est, *Rom. 10.* Christum, inquit Apostolus, deducere: aut quis descendet in abyssum? hoc est, Christum à mortuis reuocare. Sed hoc quod Scriptura dicit, agnoscunt: Propè est verbum in ore tuo & in corde tuo: hoc est, inquit Apostolus, verbum fidei quod prædicamus, quia si cõfitearis, &c. Vnde intelligunt, in promptu facilemque esse mandatorum obseruationem, sed per fidem, qua inuocent liberatorem Christum: non per solum liberum arbitrium. fides enim hominem de sua infirmitate, Legis præcepto conuictum, deducit ad medicum Christum: à quo sanatus, ita impleat Legem, vt sit ei iam nõ terribile, sed suaue mandatum. Idcirco & veteres Propheticam hanc & Apostolicam sequuti doctrinam, docuere Legis diuinæ mandata non modò impossibilia non esse, verum etiam facilia obseruatu. Quid enim (inquit beatus Chrysostomus) ex præceptis graue ac

b s onero-

onerosum est? proferensque Isaia: verba ex capite 58.
 Nec flectes sicut sub iugo collum tuum, & saccum ac
 cinerem substernes: neque id vocabis ieiunium acce-
 ptabile: sed solue omnem connexionem iniustitiae, dis-
 solue commutationum violentarum fasciculos. Vide,
 inquit, quanta sapientia loquitur Propheta. Abstulit
 difficiliora, & à facilioribus saluari iubet. Deinde ostē-
 dens virtutis facilitatem, & grauissimum vitiositatis
 onus, nudisque nominibus id comprobans, vincula
 & fasciculos, vitium; virtutem verò, horum omnium
 dissolutionem appellat. Et infra: Videamus, inquit, si
 quid horum mandatorum difficile sit, & naturam hu-
 manam transgrediens. Nihil igitur tale profectò: sed
 econtra, incredibilem in his facilitatem: in omni au-
 tem vitio maximum laborem, & sudorem nō paruum
 inuenimus. Hæc apud Chrysostomū Homilia 57. in
 Matthæū. Homilia verò 18. breuiter ait: Ne impossi-
 bilia putemus esse præcepta; quæ certè & vtilia nobis
 sunt, & valdè facilia, si tota vtrique mente vigilemus.
 Et Homilia 22. Ne igitur opinemur impossibilia esse
 præcepta: plurimi quippe sunt, qui etiam nūc ista per-
 ficiant. Sic & diuus Hieronymus in Epistola quæ scri-
 pta est ad Celantiam matronam: Nec sufficit, inquit,
 quòd iussa non faciamus, nisi & iubentem iniustam
 pronunciemus, dum ipsum æquitatis auctorem, non
 modò dura & ardua, sed etiam impossibilia præcepisse
 conquerimur. Et rursus: Asperam nobis & infuauem
 virtutum viam, nimia facit vitiorum consuetudo, quæ
 si in partem alteram trāsferatur, inueniatur, sicut scri-
 ptura dicit, semita iustitiæ leuis. Hoc diuus Hierony-
 mus, eaque veterum consentiens & clara doctrina est.
 Neque enim Pelagio peculiariter adscribi debet, tan-
 quam is errore suo primus dixerit, Nihil impossibile
 præcepisse Deum, qui iustus est. hoc enim ille à Ca-
 tholicis acceptum, dixit, tenuitque diligenter, quo

verissima

verissimæ receptissimæque sententiæ prætextu, calli-
 dius erroris sui venenum instillaret. scilicet hoc futu-
 rum credens, vt qui audiret nihil impossibile præce-
 pisse Deū, is facilius naturę vires ad cõplenda manda-
 ta posse sufficere, persuaderi sibi pateretur. Hinc vene-
 rabilis Beda contra Iulianum de gratia differens, libro
 primo in Cantica Canticorum: Quod dicit, inquit,
 Dominum non impossibile aliquid præcepisse, qui
 iustus est, verum profectò dicit, si ad eius respicit au-
 xilium cui Catholica fides supplicat: Deduc me in se-
 mita mandatorum tuorum. Si verò viribus animi sui
 fidit, refellit eum veridica eiusdem iusti cõditoris sen-
 tentia, qua dicit: Sine me nihil potestis facere. Hæc
 ille. Diuus quoque Hieronymus in Epistola ad Ctesi-
 phontem, solitum commemorans Pelagium de possi-
 bilitate Legis, erroris sui propugnaculum cõficere, sic
 expressit: Possibilia, inquit, mandata dedit Deus. Et
 quis hoc negat? sed quomodo hæc intelligēda sit sen-
 tētia, vas electionis apertissimè docet, ait enim: Quod
 impossibile erat Legis, in quo infirmabatur per car-
 nem, Deus Filium suum mittēs in similitudinem car-
 nis peccati, & de peccato damnauit peccatum in car-
 ne. Et iterum: Ex operibus Legis non iustificabitur
 omnis caro. Hæc ille, declarans & veram esse de Legis
 implendæ possibilitate sententiam, & simul hanc im-
 plendi facultatem, non de naturæ viribus, soliusque
 adminiculo Legis surgere, sed gratiæ per Christum
 auxilio provenire. Ideo quum dixisset Propheta; Le-
 gem pone mihi Domine in via tua: quoniam ei con-
 tinuò responderi poterat; Si dederò Legem, imple-
 bis eam? subiungit in quo de Legis implendæ possibi-
 litate confideret, dicens: Et dirige me in semita recta
 propter inimicos meos. Nec auderet hoc petere, inquit *In Psal. 119.*
 Augustinus, nisi primò diceret, Adiutor meus esto.
 Ergo si tu adiuuas, si tu suscipis, da Legem. Sic ille eo
 loci.

loci.

396 DE CHRISTIANA LIBERTATE
loci & rursus in Psalmum 40. quum dicerent quidam,
Magna est Lex Christiana, potes Lex illa, diuina, ineffabilis; sed quis illam implet? Impletur; inquit, in nomine Saluatoris nostri, calcantis Leonem & Draconem. Veniant ad fidem qui dubitant: non dicant, quis hoc implet? si de viribus suis presumunt, non implebunt: presumendo de gratia Dei, credant; presumendo veniant; adiuuandi veniant, non iudicandi. Vivunt omnes fideles in nomine Christi, quisque pro gradu suo implens precepta Christi, siue coniuges, siue cœlibes & virgines. noli dicere mihi, quis illud implet? Ille in me implet, qui venit diues ad pauperem. Ad hoc enim, quemadmodum idem scribit libro De catechizandis rudibus, promiserat Spiritum sanctum, per quem diffusa charitate in cordibus credentium, non solum sine onere, sed etiam cum iucunditate Legem possent implere, quæ data est Iudæis in decem preceptis, quem appellant Decalogum. facebat igitur eiusmodi de Lege diuina querela: & quod ait Concilium Tridentinum; Nemo temeraria illa, & à Patribus sub anathemate prohibita voce audeat uti, Dei precepta homini iustificato ad obseruandum esse impossibilia. nam Deus impossibilia non iubet. Eo quippe ipso (inquit Augustinus) quo firmissimè creditur Deum iustum & bonum impossibilia non potuisse præcipere; hinc admonemur & in facilibus quid agamus, & in difficilibus quid petamus. Omnia quippe sunt facilia charitati, cui vni est Christi sarcina leuis. Et in Psalmum 32. Tange, inquit Psalterium, imple Legem quam Dominus Deus tuus non venit soluere, sed adimplere. Implebis enim amore, quod timore non poteris. Et in Psalmum 49. Discutiendus, inquit, est numerus, quid sibi velint decem & septem. Decem in preceptis, septem in gratia Spiritus sancti, per quam gratiam implentur precepta. Decem ergo & septem tenet omnes

Cap. 23.

Cap. 69. lib. de
nat. & gratia,
& lib. de per-
fect. iust. pag.
502. 503.

perti
calor
perg
ritum
Mo
facta
quod
pron
agit
timo
capit
inqu
plere
sed v
demi
enim
per c
carn
carn
secu
tum
Non
tus e
quor
trac
supr
bis.
nit v
per c
char
tra
stus
est c
ipse
Pa
perti

pertinetes ad resurrectionem, ad dextram, ad regnum
 celorum, ad vitam æternam, id est, implentes Legem
 per gratiam Spiritus, nõ quasi per opus suum, aut me-
 ritum suum, Sic eo loco. Et in Psalmum 73. Lex per
 Moysen data est, gratia & veritas per Iesum Christum
 facta est. Gratia, inquit, quia impletur per charitatem
 quod per literã iuebatur: veritas quia redditur quod
 promittebatur. Et concione 28. in Psalmum 118. Id
 agit gratia, vt dilectione impleantur mãdata Dei, quæ
 timore non poterant. Scribit in eandem sententiam &
 capite 19 libri De Spiritu & litera. Lex ergo data est,
 inquit, vt gratia quæretur: gratia data est, vt Lex im-
 pleretur, neque enim suo vitio non implebatur Lex,
 sed vitio prudentiæ carnis. Quod vitium per Legem
 demonstrandum, per gratiam sanandum fuit. quod
 enim impossibile erat, Legi, in quo infirmabatur
 per carnem, misit Deus Filium suũ in similitudinem
 carnis peccati, & de peccato damnauit peccatum in
 carne, vt iustitia Legis impleretur in nobis, qui non
 secundũ carnem ambulamus, sed secundũ spiri-
 tum, &c. Denique & ob eam causam dicit Christus, *Matth. 5.*
 Non veni soluere Legem, sed adimplere; quod datu-
 rus esset Spiritum suum per quem Lex posset impleri.
 quomodo locum eum breuiter Augustinus exposuit
 tractatu centesimo vigesimo secundo in Ioannem, &
 supra notatis in Psalmum trigessimũ secundum ver-
 bis. Rursumque in Psalmum 70. Ipse, inquit, ve-
 nit vt Legem impleret, quando charitatem donauit,
 per quam Lex posset impleri. Plenitudo enim Legis,
 charitas. Et diuus Chrysostomus Homilia decimase-
 xta in Mattheum, Alio, inquit, modo Legem Chri-
 stus impleuit, quia per nos quoque id ipsum facit. Hoc
 est quippe mirabile: quia non solũ Legem impleuit
 ipse, sed idem istud nobis quoq. facere donauit. quod
 Paulus significando, dicebat: Quoniam finis Legis *Rom. 10.*
 Christus,

Christus, ad iustitiam omni credenti. Et peccatum illum damnasse dixit in carne, ut iustificatio Legis impleretur in nobis, qui non secundum carnem ambulamus. Hæc Chrysostomus.

CAPVT VI.

Quos dicat Apostolus esse sub Lege.

SED verendum est, ne, cum noui Testamenti filios Legis obligatione dicimus obstrictos teneri, eos non sub gratia, sed sub Lege esse dicamus. Atqui *Rom. 6.* illis Apostolus loquitur & dicit: Non enim estis sub Lege, sed sub gratia. At vellem illi qui hoc dicunt, animaduernerent ab eodem sibi ipso illo in loco responsum esse, cum ita subiungit: Quid ergo? peccabimus, quonia non sumus sub Lege, sed sub gratia? absit. An nescitis quoniam cui exhibetis vos seruos ad obediendum, serui estis eius cui obeditis, siue peccati ad mortem, siue obeditionis ad iustitiã? Si igitur peccati nobis non propterea integrum est, quod sub Lege non sumus; Legem profectò diuinam nihilominus obseruare tenemur, cuius necesse est violatione peccari. Quinam igitur sub Lege esse censendi sint, discant ex eo quod idem Apostolus ait ad Galatas scribens: Si Spiritu ducimini, non estis sub Lege. Spiritu enim illi ducuntur, quos Spiritus inhabitans regit, & charitate imbuit: qui propterea sub Lege dicuntur non esse, quod iam & reatu mortis ob violatam Legem contracto liberati, & eidem Legi vltro libenterque subiecti, non amplius premantur à Lege, sed ab eadem potius subleuentur. Cum enim dixisset Apostolus: Caro concupiscit aduersus Spiritum, & Spiritus aduersus carnem, ut non ea quæ vultis, faciatis: ne ab ipsa pugna desider faceret, perque hanc sententiam laxam etum peccandi dedisse videretur, adiungit: Quod si Spiritu ducimini, non estis sub Lege. Sub Lege est enim, inquit *Augusti.*

Cap. 5.

Vide August. tract. 3 in Ioã nem. Et Epist. 29. ad Hieronymum. & lib de natura & gratia, cap. 57.